

Ένταξη των Ρομά μέσω της εκπαίδευσης

Εργασία θέσης / στρατηγικής που εκφράζει τη φιλοδοξία της ΕΕ:
Εκπαίδευση των Ρομά 2018-2028

που παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια της διεθνούς συνάντησης του έργου
"Πρεσβευτής των Ρομά",
Μπρασόβ, Ρουμανία τον Ιούλιο του 2018

Το πρόγραμμα «Ένταξη μέσω της ανταλλαγής εμπειριών στην εκπαίδευση Νέων Ρομά» (**Πρέσβεις των Ρόμα-Romani Ambassadors**) είναι μια πρωτοβουλία ανταλλαγής εμπειριών για νέους,

που χρηματοδοτείται από το Erasmus + πρόγραμμα και το Κέντρο Διεθνούς Συνεργασίας στην Εκπαίδευση (DZS) από την Τσεχική Δημοκρατία με αριθμό αναφοράς 2017-3-CZ01-KA205-046733.

Στόχος της δράσης είναι να εξετάσει, να αναλύσει και να ανταλλάξει εμπειρίες μεταξύ των ειδικών, διαμεσολαβητών και εκπαιδευτικών στον τομέα της εκπαίδευσης και των ευκαιριών απασχόλησης των Ρομά.

Το έργο στοχεύει στην προετοιμασία ενός εγγράφου στρατηγικής για την ένταξη των Ρομά μέσω της εκπαίδευσης και ενός οδηγού κατάρτισης για τους μεσολαβητές των Ρομά στην απασχόληση.

Στο έργο **συμμετέχουν οι φορείς** **Komunikujeme o.p.s.** (Βουλγαρία), **Rinascita Sociale Salam House** (Ιταλία), **JOVENES** (Τσεχία) ως αιτούντες και εταίροι του έργου **eduACT** (Ελλάδα), **ASOCIATIA MERGI INAINTE** (Ρουμανία), **UC Λιμβούργο** (Βέλγιο), **INSTITOYTO PSYCHOKOINONIKIS ANAPTYXIS** (Ελλάδα), **OECON GROUP** (Βουλγαρία), **Rinascita Sociale Salam House** (Ιταλία), **JOVENES HACIA LA SOLIDARIDAD Y EL DESARROLLO** (Ισπανία), **Thirst for Life Association** (Βουλγαρία) και **Qendra UET** (Αλβανία).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

1.	Εισαγωγή	p. 3
2.	Εμπόδια στην σχολική εκπαίδευση	p. 8
3.	Πυλώνες υποστήριξης της εκπαίδευσης των νέων Ρομά	p. 10
4.	Εξασφάλιση των θεσμικών και οικονομικών μέσων για την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών σε τοπικό επίπεδο	p. 14
5.	Δημιουργία συνεργειών μεταξύ της ατζέντας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και της ημερήσιας διάταξης οικονομικής αποδοτικότητας	p. 16
6.	Έμφαση στην κεντρική θέση της συμμετοχής των Ρομά	p. 16
7.	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ	p. 18
8.	Συστάσεις	p. 20
9.	Συμπεράσματα	p. 20

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα αποτελέσματα της έρευνας του 2011 σε 11 κράτη μέλη της ΕΕ και η έρευνα της ΕΕ MIDIS 2016 της **FRA** που καλύπτει 9 κράτη μέλη της ΕΕ, επιβεβαιώνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των παιδιών Ρομά υστερούν στα εκπαιδευτικά επιτεύγματα και **παρουσιάζουν σημαντικό χάσμα μεταξύ παιδιών Ρομά και μη Ρομά που φοιτούν σε σχολείο**. Παρά τις προσπάθειες διεύρυνσης και βελτίωσης της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά κατά τη διάρκεια των ετών, το **50% των παιδιών Ρομά στην Ευρώπη αποτυγχάνει να ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και μόνο το ένα τέταρτο ολοκληρώνει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση**. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση μειώνεται σημαντικά μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση, όπου μόνο το 15% των νέων ενηλίκων Ρομά έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση. Τα επίπεδα αναλφαριθμητισμού μεταξύ των νέων Ρομά παραμένουν συγκρίσιμα υψηλά για την Ευρώπη, όπου σχεδόν το 50% των Ρομά είναι αναλφάβητοι ή μέτρια μορφωμένοι. Χωρίς την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, πολλοί νεαροί Ρομά αδυνατούν να ανταποκριθούν στις βασικές απαιτήσεις για προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Αυτά τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση για τα παιδιά και τη νεολαία και τους περιπλανώμενους Ρομά είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, καθώς οι εκπαιδευτικοί παράγοντες έχουν άμεσο και οξύ αντίκτυπο στις πιθανότητες ζωής. **Αυτό που προκύπτει από τα δεδομένα είναι ότι οι νέοι Ρομά μειονεκτούν μακράν στην ΕΕ.**

το 2016 (EU-MIDIS II): έκθεση επιλεγμένων ευρημάτων για τους Ρομά δείχνει ότι:

30% Το 30% των παιδιών των Ρομά ζει σε νοικοκυριά, όπου κάποιο μέλος πήγε για ύπνο νηστικό, τουλάχιστον μια φορά τον προηγούμενο μήνα.	53% Το 53% των νέων παιδιών Ρομά παρακολουθούν την αρχική εκπαίδευση, συχνά λιγότερο από το ήμισυ του ποσοστού των παιδιών ηλικίας από τον γενικό πληθυσμό της ίδιας χώρας.	41% Το 41% των Ρομά αισθάνεται ότι έχουν πέσει θύματα διακρίσεων κατά τα τελευταία 5 χρόνια σε καθημερινές καταστάσεις, όπως η αναζήτηση εργασίας, στην εργασία, στην στέγαση, υγεία και εκπαίδευση.
82% Το 82% των Ρομά δεν γνωρίζει οργανώσεις που προσφέρουν στήριξη στα θύματα διακρίσεων.		80% Το 80% των Ρομά που ερωτήθηκαν διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ κατά 17%.
46% Το 46% δεν έχει εσωτερική τουαλέτα, ντους ή μπάνιο.	30% Μόνο το 30% των Ρομά που ερωτήθηκαν έχουν αμειβόμενη εργασία, σε σύγκριση με το 70% του μέσου ποσοστού απασχόλησης της ΕΕ το 2015..	30% Το 30% ζει σε νοικοκυριά χωρίς νερό βρύσης

Η έρευνα εντοπίζει τις εκπαιδευτικές προοπτικές για τη νεολαία και τα παιδιά Ρομά όπως παρουσιάζεται παρακάτω:

- Τα παιδιά Ρομά στις χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα υστερούν από τους συνομηλίκους τους μη- Ρομά σε όλους τους δείκτες εκπαίδευσης.
- Ένα πολύ μικρό ποσοστό συνέχισε το σχολείο μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι μισοί Ρομά ηλικίας 15-18 ετών δεν φοιτούν σε σχολείο (48%). Το 69% των παιδιών Ρομά στην Ελλάδα και το 77% στη Ρουμανία υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας παρακολουθεί σχολείο. Σε όλες τις άλλες χώρες έρευνας είναι 90% και άνω. Μόνο το 5% των Ρομά ηλικίας 18-24 ετών στα εννέα κράτη μέλη συνέχισε το σχολείο.
- Υπάρχει **υψηλό ποσοστό Ρομά χωρίς καμία επίσημη εκπαίδευση** σε όλες τις ηλικιακές ομάδες που ερωτήθηκαν, ιδιαίτερα εκείνοι που είναι άνω των 25 ετών και εκείνοι που βρίσκονται στην Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Κροατία.
- Ο **σχολικός διαχωρισμός παραμένει ένα πρόβλημα στη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία**, παρά το γεγονός ότι απαγορεύεται νομικά και παρά τη πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στη Σλοβακία (62%), την Ουγγαρία (61%) και τη Βουλγαρία (60%), τα περισσότερα παιδιά Ρομά (ηλικίας 6-15 ετών) παρακολουθούν σχολεία στα οποία όλοι ή οι περισσότεροι συμμαθητές τους είναι Ρομά. Ωστόσο, η εθνική σύνθεση των σχολείων μπορεί να αντικατοπτρίζει την εθνοτική σύνθεση των ανθρώπων που ζουν γύρω από το σχολείο.

Το **30%** των παιδιών των Ρομά ζει σε νοικοκυριά, όπου κάποιο μέλος πήγε για ύπνο νηστικό, τουλάχιστον μια φορά τον προηγούμενο μήνα.

Το **53%** των νέων παιδιών Ρομά παρακολουθούν την αρχική εκπαίδευση, συχνά λιγότερο από το ήμισυ του ποσοστού των παιδιών ηλικίας από τον γενικό πληθυσμό της ίδιας χώρας.

Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι παρά τις προσπάθειες των κρατών μελών, εξακολουθούν να μην πληρούν τους περισσότερους στόχους ενσωμάτωσης, ένα βασικό στοιχείο του εθνικού πλαισίου στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά για το 2011 της ΕΕ. Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για:

Εκπαιδευτική υποστήριξη για την παιδική ηλικία και ολοκληρωμένη εκπαίδευση

Καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης και μεγαλύτερη κοινωνική προστασία για την εξάλειψη της φτώχειας

στοχοθετημένη εκπαίδευση και κατάρτιση για να βοηθηθούν ειδικά οι νέοι Ρομά και οι γυναίκες Ρομά κατά τη μετάβασή τους από την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στη συνέχεια να βρουν εργασία.

Με βάση την έρευνα του έργου PAL¹⁾, αν και τα πολιτιστικά και κοινωνικοοικονομικά περιεχόμενα ποικίλλουν ευρέως, η σχολική εκπαίδευση ή τα παιδιά Ρομά / Αθίγγανων δημιουργεί μια ολόκληρη σειρά προβλημάτων σε όλες τις χώρες της Ευρώπης: **περιορισμένη πρόσβαση στη σχολική φοίτηση, αδιάφορη συμμετοχή, εγκατάλειψη, περιθωριοποίηση και διακρίσεις στα σχολεία, κακές αποδόσεις ή αποτυχία.**

¹⁾<http://projectpal.eu/research/analysis-of-data-collected-and-research-finalization/>

Σε πολλές χώρες, τα παιδιά Ρομά φοιτούν **στα φτωχότερα σχολεία ή αντιμετωπίζουν διακρίσεις στα σχολεία**, όπου είναι η μειοψηφία. Ορισμένα παιδιά στέλνονται άδικα σε κέντρα **“ειδικής εκπαίδευσης”** για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες. Σε άλλες περιπτώσεις, τα παιδιά ενδέχεται να μην έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση λόγω έλλειψης απαραίτητων εγγράφων. Ή απλά δεν δύνανται να παρακολουθήσουν μαθήματα επειδή ζουν μακριά από το πλησιέστερο σχολείο. **Εκτός αυτού, η εκπαίδευση είναι ο κύριος τομέας στον οποίο βελτιώθηκε η κατάσταση των Ρομά.** Τα περισσότερα παιδιά Ρομά συμμετέχουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και φροντίδα (53% το 2016, από 47% το 2011) - με τις σημαντικότερες βελτιώσεις στην Ισπανία, τη Σλοβακία, τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία και τη Ρουμανία - και λιγότεροι εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο (68% σημειώνοντας πτώση από 87% το 2011). *Οι αριθμοί αυτοί εξακολουθούν να είναι πολύ υψηλοί και ο διαχωρισμός στην εκπαίδευση εξακολουθεί να αποτελεί ζήτημα σε ορισμένες χώρες, με περισσότερο από το 60% των παιδιών Ρομά να διαχωρίζονται από άλλα παιδιά στη Σλοβακία, την Ουγγαρία και τη Βουλγαρία.*

Στην έκθεση του 2016, μετά τη θεματική επίσκεψή του στην Πολωνία σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για τους Ρομά, **το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ειδικών Ad Hoc σε θέματα Ρομά και Περιπλανόμενων (CAHROM)** επεσήμανε, ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι σχετικά μικρή. Η επαγγελματική εκπαίδευση αναφέρεται στην μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση που προετοιμάζει τους νέους να εργαστούν στο εμπόριο, τη βιοτεχνία και τα τεχνικά επαγγέλματα μέσω ειδικών τεχνικών και επαγγελματικών σχολών, κολεγίων και ινστιτούτων, ενώ η επαγγελματική κατάρτιση αναφέρεται στην απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων για συγκεκριμένες θέσεις εργασίας.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εξακολουθεί να είναι ανεπαρκώς αναγνωρισμένη ως προτεραιότητα και λύση που προσφέρει δυνατότητες κινητοποίησης και ενίσχυσης της νεολαίας Ρομά και των περιπλανομένων και εξασφάλιση της οικονομικής τους αυτάρκειας. Η επαγγελματική εκπαίδευση μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως ένα είδος **“ζώνης διάδοσης”** στην αγορά εργασίας για εκείνους που δεν συνέχισαν την μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση και ανέλαβαν οικογενειακές ευθύνες σε νεαρή ηλικία. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ως δίκτυο ασφαλείας για τη νεολαία Ρομά και των περιπλανομένων που κινδυνεύουν, εξετάζοντας παράλληλα τρόπους ανοίγματος της αγοράς εργασίας για την απασχόληση των Ρομά και των περιπλανομένων.

Στα μισά της **δεκαετίας της ενσωμάτωσης των Ρομά**, είναι σαφές ότι πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά. Η πρόοδος που έχει σημειωθεί μέχρι στιγμής δεν έχει οδηγήσει σε ουσιαστικές, ορατές αλλαγές στην καθημερινή ζωή της πλειοψηφίας των Ρομά. Η αυξημένη μετανάστευση των Ρομά από τα «νέα» στα «παλαιά» κράτη μέλη έχει οδηγήσει σε κυβερνητικές αντιδράσεις που είναι αμφιλεγόμενες και ιδιαίτερα πολιτικοποιημένες. Κατά την τελευταία πενταετία, σημειώθηκε επίσης άνοδος σε ακροδεξιές, εξτρεμιστικές ομάδες και κόμματα, με σαφή ατζέντα κατά των Ρομά και διάφορες μορφές βίας κατά των Ρομά να αναφέρονται τακτικά σε όλη την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Δεδομένης της τρέχουσας κατάστασης, το **Ταμείο Εκπαίδευσης Ρομά** πιστεύει ότι το **κλείσιμο του εκπαιδευτικού χάσματος μεταξύ Ρομά και μη Ρομά είναι ζήτημα επείγουσας και ύψιστης προτεραιότητας για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.** Απαιτούνται αυξημένες μακροπρόθεσμες επενδύσεις στην εκπαίδευση των Ρομά, παράλληλα με αποτελεσματικότερες δράσεις για την αντιμετώπιση άλλων πτυχών αποκλεισμού - απασχόλησης, υγείας και στέγασης, καθώς αλληλοσυμπληρώνονται και φέρουν αποτέλεσμα. Οι διακρίσεις και η μισαλλοδοξία απέναντι στους Ρομά είναι οριζόντια σε όλες τις πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, και τα μέτρα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη αντιμετώπισης αυτής της βαθιά ριζωμένης τάσης.

Η **ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁾** έδειξε, ότι πρέπει να γίνουν πολλά από τα κράτη μέλη και την ΕΕ για την εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και για την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων, υποστηριζόμενοι από εμβληματικές πρωτοβουλίες³⁾. Για ορισμένα κράτη μέλη, η αντιμετώπιση της κατάστασης των Ρομά όσον αφορά την απασχόληση, τη φτώχεια και την εκπαίδευση θα συμβάλλει στην πρόοδο προς την κατεύθυνση της απασχόλησης, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και των στόχων της εκπαίδευσης. Οι στόχοι ενσωμάτωσης των Ρομά στην ΕΕ πρέπει να καλύπτουν, σε αναλογία με το μέγεθος του πληθυσμού των Ρομά, **τέσσερις βασικούς τομείς**: πρόσβαση στην εκπαίδευση, απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη και στέγαση. Αυτά τα ελάχιστα πρότυπα πρέπει να βασίζονται σε κοινούς, συγκρίσιμους και αξιόπιστους δείκτες. Η επίτευξη αυτών των στόχων είναι σημαντική για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους γενικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στον τομέα της πρόσβασης στην εκπαίδευση, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά Ρομά έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση και δεν υπόκεινται σε διακρίσεις ή διαχωρισμό, ανεξάρτητα από το αν κάθονται ή όχι. Τα κράτη μέλη θα πρέπει τουλάχιστον να εξασφαλίσουν την ολοκλήρωση του δημοτικού σχολείου. Θα πρέπει επίσης να διευρύνουν την πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση και φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία και να μειώσουν τον αριθμό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Οι νέοι Ρομά θα πρέπει να ενθαρρύνονται έντονα να συμμετέχουν και στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το εκπαιδευτικό επίτευγμα στον πληθυσμό των Ρομά είναι πολύ χαμηλότερο από τον υπόλοιπο πληθυσμό, αν και η κατάσταση διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ η παρακολούθηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι υποχρεωτική σε όλα τα κράτη μέλη, τα κράτη μέλη έχουν καθήκον να εξασφαλίσουν ότι η πρωτοβάθμια εκπαίδευση θα είναι διαθέσιμη σε όλα τα παιδιά της υποχρεωτικής ηλικίας. Σύμφωνα με τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού για το 2009, ένα μέσο ποσοστό 97,5% των παιδιών ολοκληρώνει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την **παιδική εκπαίδευση προσχολικής ηλικίας και φροντίδας**, στην οποία τονίστηκε ότι τα ποσοστά συμμετοχής των παιδιών των Ρομά είναι σημαντικά χαμηλότερα, αν και οι ανάγκες τους για στήριξη είναι μεγαλύτερες. Η αυξημένη πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας μη διαχωριζόμενη παιδική εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού μειονεκτήματος που αντιμετωπίζουν τα παιδιά των Ρομά, όπως τονίζεται από τις πιλοτικές δράσεις για την ενσωμάτωση των Ρομά που βρίσκονται σε εξέλιξη σε ορισμένα κράτη μέλη με συνεισφορές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

²⁾COM(2011)11, ετήσια επισκόπηση ανάπτυξης: προωθώντας τη συνολική αντίδραση της ΕΕ στην κρίση.

³⁾Από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες, οι σημαντικότερες στο πλαίσιο αυτό είναι η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας και η Ένωση καινοτομίας.

Με βάση τις έρευνες που εξετάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τους εμπειρογνώμονες του σχεδίου, αποφασίστηκαν κοινά και καθόρισαν **7 κοινούς πυλώνες για την υποστήριξη** της εκπαίδευσης των νέων Ρομά. Οι στόχοι παρουσιάστηκαν εν συντομία στον παρακάτω πίνακα:

1	Συμμετοχή και κινητοποίηση μέσω κινήτρων των οικογενειών	
2	Προαιρετικό σχολικό πρόγραμμα και πρόγραμμα νηπιακής ηλικίας	
3	Δημιουργική εκπαίδευση των παιδιών Ρομά	
4	Υποστήριξη της υψηλής εκπαίδευσης για τα παιδιά και τη νεολαία των Ρομά	
5	Επαγγελματική εξέλιξη της διδασκαλίας των παιδιών και των νέων Ρομά	
6	Επανεκκίνηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης	
7	Πρέσβεις των Ρομά	

ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση είναι ο κύριος τομέας στον οποίο βελτιώθηκε η κατάσταση των Ρομά. Μεταξύ της επιτυχίας γύρω από την εκπαίδευση είναι η νομοθετική μεταρρύθμιση, οι δομές χωρίς αποκλεισμούς, η αύξηση της συμμετοχής των Ρομά, η βελτίωση των πολυπολιτισμικών ικανοτήτων, η υποστήριξη των μαθητών και των εκπαιδευτικών των Ρομά και η προσέγγιση των γονέων. Μεταξύ των εναπομενουσών προκλήσεων εξακολουθούν να υπάρχουν **υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου, δυσκολία στην προώθηση της αποτελεσματικής μετάβασης των Ρομά στην ανώτερη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, γλωσσικές ελλείψεις και διακρίσεις.**

Λόγω της έρευνας που διεξάγεται μεταξύ της εφαρμογής της έρευνας του **έργου PAL**, τα παιδιά των Ρομά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν **γλωσσικά εμπόδια και εθνοτική μισαλλοδοξία από τους εκπαιδευτικούς και τους συνομηλίκους.** Μπορούμε να πούμε σύμφωνα με τους ανταποκριτές, ότι ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο τα παιδιά των Ρομά δεν έχουν μεγαλύτερη επιτυχία στο σχολικό σύστημα είναι η **ΦΤΩΧΕΙΑ**.

Το πρόβλημα της **υψηλής εγκατάλειψης** του σχολείου εξηγείται σε μεγάλο βαθμό, λόγω της μεγάλης φτώχειας μεταξύ των οικογενειών των Ρομά και της δαπανηρής μόρφωσης, λόγω των πρώιμων γάμων και της αποθάρρυνσης του υπάρχοντος προγράμματος σπουδών.

Το έργο και το δίκτυο PAL που βασίζονται στο έργο τους με τους Ρομά και η μακρά πείρα προτείνουν τις ακόλουθες πρωτοβουλίες που πρέπει να προσαρμοστούν σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Το κράτος θα πρέπει να υποστηρίξει τους γονείς και τα παιδιά των Ρομά με τον απαραίτητο σχολικό εξοπλισμό (στυλό, μολύβια και τετράδια), υποστήριξη μαθητών (καθηγητές μετά το σχολείο, βοηθός Ρομά και διαμεσολαβητές Ρομά), δωρεάν πολιτιστική και δημιουργική μάθηση και παροχή υποτροφιών για γυμνάσια και πανεπιστήμια. Το **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ** που διαθέτουν τα σχολεία στην Ευρώπη δεν ανταποκρίνεται στην πολυπολιτισμική ποικιλομορφία και πρέπει να προσαρμοστεί όσον αφορά την επανορθωτική διδασκαλία, τα κίνητρα, τα ειδικά προγράμματα και τη στήριξη των σχολείων, την ίση μεταχείριση, το μεταβαλλόμενο σχολικό πρόγραμμα (συμμετοχή του πολιτιστικού διαμεσολαβητή και διαλόγου για την οικογένεια (κυρίως καλλιτεχνικά όπως η μουσική, ο χορός και η χειροτεχνία) και αλλαγή της στρατηγικής και πρόταση καινοτόμου αξιολόγησης των δεξιοτήτων και των ενδιαφερόντων των παιδιών Ρομά, με βάση την επίλυση των θεμάτων στα παιχνίδια, τη σύνταξη και να μάθουν να εκφράζονται μέσω της μουσικής ή εικόνας. Οι γλωσσικοί φραγμοί θα μπορούσαν να ξεπεραστούν με την προ-νηπιακή και την προσχολική περίοδο για τους Ρομά και τα παιδιά των μεταναστών για να μάθουν τη γλώσσα και να προσαρμοστούν στο νέο περιβάλλον. **Οι βοηθοί και οι διαμεσολαβητές των Ρομά παρουσιάζονται ως μια καλή λύση.**

Η υποστήριξη της ολοκλήρωσης της εκπαίδευσης θα είναι αποφασιστικής σημασίας και η **θέσπιση εθνικού νομοθετικού πλαισίου και δικτύου εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που ενισχύουν τους Ρομά** είναι το αναμενόμενο θετικό μέτρο.

Πρόσθετες έρευνες παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο της έκθεσης "[Ισότητα και αποκλεισμός: Το πλαίσιο της ΕΕ κατά των διακρίσεων και οι τάσεις της νομολογίας σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ρομά στους τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης](#)".

ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: - Η [σύσταση του Συμβουλίου του 2011](#) σχετικά με τις πολιτικές για τη **μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης** του σχολείου συνιστά τη περίληψη μέτρων-στόχων για τις πιο ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά. Ως επακόλουθο της [Διακήρυξης του Παρισιού](#), η Επιτροπή ενέτεινε την υποστήριξή της στην **ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**. Μία από τις προτεραιότητες είναι η **προώθηση της εκπαίδευσης των μειονεκτούντων παιδιών και των νέων, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, εξασφαλίζοντας ότι τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους**. Η υποστήριξη της ανάπτυξης της περιεκτικής εκπαίδευσης θα ενισχύσει τις μορφές αυτο-προβληματισμού και τα εργαλεία για τη βελτίωση της περιεκτικής εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια παιδική ηλικία. Λεπτομερέστερες πληροφορίες για τα θέματα παρουσιάζονται στην εργασία συζήτησης "[Οι Ρομά είναι ίσοι: εναλλακτικές λύσεις για τη φτώχεια, τον ρατσισμό και τον αποκλεισμό στην εκπαίδευση και την απασχόληση](#)". Η εκστρατεία ευαισθητοποίησης με τίτλο "[Δεν είναι πολύ αργά](#)" υποστηρίχθηκε ως μέρος του έργου PAL και εφαρμόστηκε σε περισσότερους από 10.000 πολίτες στην ΕΕ.

Οι Ρομά είναι κατά μέσο όρο πολύ νέος πληθυσμός. Συνεπώς, είναι σημαντικό από αυτή την άποψη να ασχοληθούμε με αυτό το τμήμα του πληθυσμού που σύντομα θα είναι πλήρως υπεύθυνοι πολίτες των κρατών και της ΕΕ. Η νεότητα είναι η περίοδος ζωής, όταν οι περισσότεροι άνθρωποι είναι επαναστάτες ενάντια στην υπάρχουσα κατάσταση με δικαιολογημένες ή μη αιτίες. Αλλά αν βρίσκονται σε κατάσταση που δεν μπορούν να χάσουν τίποτα επειδή δεν έχουν τίποτα, δεν μπορούν να χάσουν την κοινωνική τους θέση επειδή είναι κοινωνικά αποκλεισμένοι, δεν μπορούν να απειλήσουν το μέλλον τους επειδή δεν έχουν καμία προσδοκία, με χαμηλή αυτοεκτίμηση, ετικέτα ταυτότητας, θα μπορούσαν να τολμήσουν οτιδήποτε. Η πρόληψη του ριζοσπαστισμού μεταξύ των νέων αρχίζει με την ένταξη, ενσωμάτωση και το αξιοπρεπές επίπεδο ύπαρξης. Αν δεν θέλουμε να υπάρχουν οικισμοί Ρομά, όπως η «ζώνη ελεύθερης κυκλοφορίας», φωλιά των εγκληματιών, θα πρέπει να δώσουμε στους νέους την ευκαιρία για καλύτερη ζωή, δυνατότητες δημιουργικού ελεύθερου χρόνου, διασκέδαση, αθλητισμό κλπ. Το ίδιο σημαντικό είναι να αποφευχθεί η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου ως ευκαιρία δεύτερης ευκαιρίας για την εκπαίδευση. Με την καλύτερη εκπαίδευση θα υπάρχουν καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης. Το χειρότερο σενάριο είναι τα νιάτα τους να χαραμίστούν στους δρόμους.

ΠΥΛΩΝΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΡΟΜΑ

Το πρόγραμμα «Ένταξη μέσω της ανταλλαγής εμπειριών στην εκπαίδευση των νέων Ρομά» (**Πρέσβεις των Ρόμα**) είναι μια πρωτοβουλία ανταλλαγής εμπειριών για νέους που χρηματοδοτείται από το Erasmus + Programme και το Κέντρο Διεθνούς Συνεργασίας στην Εκπαίδευση (DZS) από την Τσεχική Δημοκρατία με αριθμό αναφοράς **2017-3-CZ01-KA205-046733**. Στόχος της δράσης είναι να εξετάσει, να αναλύσει και να ανταλλάξει εμπειρίες μεταξύ ειδικών, διαμεσολαβητών και εκπαιδευτικών στον τομέα της εκπαίδευσης και των ευκαιριών απασχόλησης των Ρομά.

Το έργο στοχεύει στην προετοιμασία μίας εργασίας στρατηγικής για την ένταξη των Ρομά μέσω της εκπαίδευσης και ενός οδηγού κατάρτισης για τους μεσολαβητές των Ρομά στην απασχόληση.

Οι ειδικοί του προγράμματος είχαν συζητήσει και πρότειναν **7 βασικούς πυλώνες** για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας των νέων Ρομά και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την εφαρμοσμένη έρευνα και τις 10 Κοινές Βασικές Αρχές για την ένταξη των Ρομά.

Για την **κατάρτιση μίας εργασίας στρατηγικής για την έκφραση της φιλοδοξίας της ΕΕ: η εκπαίδευση των Ρομά 2018-2028**, είναι απαραίτητο να εφαρμόσουμε τη **ΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ**. Η θέση της μειονότητας των Ρομά εξακολουθεί να είναι τόσο μακριά από το μέσο επίπεδο των άλλων πολιτών της ΕΕ που χρειάζονται ειδική μεταχείριση, πρόληψη, προστασία και μέτρα. Η γενική σύστασή μας είναι ότι τα κράτη της ΕΕ στην εθνική πολιτική πρόληψης να εφαρμόσουν θετικές διακρίσεις στον τομέα της εκπαίδευσης.

Κατά την άποψή μας, ο αποτελεσματικότερος τρόπος για την επίτευξη των καλύτερων αποτελεσμάτων είναι η συνέργεια έργων για τους Ρομά και σημαντικών εγγράφων ως πλαισίου της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020. Υπάρχουν πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά και είναι απαραίτητο να επικεντρωθούμε σε συγκεκριμένους στόχους και να ενισχυθούν οι υπάρχοντες.

Το **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ** μας είναι, η θετική διάκριση για τους Ρομά είναι το απαραίτητο μέρος της στρατηγικής. Ταυτόχρονα, μεταξύ του υπόλοιπου πληθυσμού, είναι αναγκαία η ευαισθητοποίηση σχετικά με τον πολιτισμό των Ρομά και την κατάστασή τους για την αποδοχή μέτρων θετικής διάκρισης για την αποφυγή αρνητικής αντίδρασης, διαμαρτυρίας, μίσους και άλλων διακρίσεων του κοινού. Οι Ρομά πρέπει να εξετάσουν τι είναι καλύτερο για την κοινότητά τους: η θετική διάκριση τους οδηγεί, αφενός, στον κίνδυνο συλλογής δεδομένων σύμφωνα με το εθνικό κλειδί και, αφετέρου, μια καλύτερη θέση αρχής.

Πυλώνας αρ.1 **Δέσμευση και** **κίνητρο των** **οικογενειών**

Υποδηλώνει ότι η οικογένεια αποτελεί το βασικό κλειδί της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι ειδικοί του προγράμματος Πρεσβευτών Ρομά προτείνουν, ως πυλώνα για την εκπαιδευτική ολοκλήρωση, την ενεργό συμμετοχή των Ρομά οικογενειών και των γονέων στη διαδικασία εκμάθησης. Καθώς οι οικογενειακές αξίες της κοινότητας των Ρομά είναι αρκετά υψηλές, το μοντέλο ρόλων της στήριξης των γονέων και της οικογένειας είναι σημαντικά εργαλεία για την αύξηση του ποσοστού εκπαίδευσης των παιδιών και τη μείωση της απόρριψής των.

Με άλλα λόγια...

Οι γονείς των Ρομά δεν γνωρίζουν πάντα τη σημασία της αποστολής των παιδιών τους στο σχολείο και την απαιτούμενη επένδυση. Ως εκ τούτου, κατά κανόνα, δεν συμμετέχουν επαρκώς στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους. Για οικονομικούς λόγους, πολλοί γονείς υποχρεώνουν τα παιδιά τους να αρχίσουν να εργάζονται σε νεαρή ηλικία ή να μένουν στο σπίτι για να φροντίσουν τα αδέρφια τους. Η μεγαλύτερη ανησυχία των οικογενειών των Ρομά είναι να βρουν τρόπους για να ικανοποιήσουν τις καθημερινές τους ανάγκες. Οι πρόωροι γάμοι και οι γεννήσεις δυσκολεύουν τα παιδιά Ρομά να πάνε στο σχολείο. Πράγματι, πολλοί νέοι σχηματίζουν ζευγάρια πριν από την ηλικία των 16 ετών και η γέννηση των πρώτων παιδιών εμποδίζει τα νεαρά κορίτσια να παρακολουθήσουν το σχολείο.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Σεμινάρια για τις οικογένειες, όπου θα εξηγηθεί ο στόχος της σχολικής εκπαίδευσης και τα οφέλη της;
- Ανταλλαγή εμπειριών με άλλους;
- Ανοικτή Ημέρα για τις οικογένειες που επισκέπτονται το σχολείο και τις εγκαταστάσεις
- Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για κινητοποίηση

Πυλώνας αρ.2 **Προαιρετικό** **σχολείο και** **πρόγραμμα** **νηπίων**

Οι εκπαιδευτικοί βοηθών προσχολικής αγωγής, που ενεργούν ως «πολιτιστικοί διαμεσολαβητές», διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο βοηθώντας τα παιδιά των Ρομά να μάθουν την επίσημη γλώσσα της χώρας και να προωθήσουν την ένταξή τους στα σχολεία.

Το γλωσσικό πρόβλημα υπάρχει ιδίως στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπου η γλώσσα των Ρομά, παρά τα ιστορικά της είδωλα και το γεγονός ότι πρόκειται μόνο για προφορική γλώσσα, έχει διατηρηθεί καλά. Οι έρευνες που διεξήχθησαν από το UNDP δείχνουν ότι το 54% των ερωτηθέντων Ρομά μιλούν Ρομά στο σπίτι

Με άλλα λόγια...

Ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο είναι το πρόβλημα της μη γνώσης της επίσημης γλώσσας της χώρας όπου ζουν οι Ρομά. Τα περισσότερα παιδιά Ρομά αρχίζουν το σχολείο με πολύ κακή γνώση της επίσημης γλώσσας της χώρας, γεγονός που καθιστά αδύνατο να συνεχίσουν την εκπαίδευση. Είναι επομένως σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους άλλους μαθητές, οι οποίοι έχουν καλή γνώση της γλώσσας και συνεπώς δεν έχουν τα ίδια προβλήματα στη συνέχιση της εκπαίδευσής τους. Η ανάγκη ανάπτυξης διδακτικού υλικού στη γλώσσα των Ρομά γίνεται ολοένα και πιο αισθητή. Η ύπαρξη σχολικών εγχειριδίων στη γλώσσα των Ρομά μπορεί να συμβάλει στην ενθάρρυνση των παιδιών των Ρομά να πηγαίνουν στο σχολείο και να σπουδάζουν και ενθαρρύνει επίσης τους γονείς τους να τους στέλνουν στο σχολείο.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Προσαρμογή του σχολείου εκπαίδευσης και των νηπιαγωγείων για την εκπαίδευση παιδιών Ρομά;
- Εκπαιδευτικά βιβλία στη γλώσσα των Ρομά;
- Εκπαίδευση των βοηθών των σχολείων, των μεσολαβητών και των συντονιστών των Ρομά και των εκπαιδευτικών των νηπιαγωγείων για τη χρήση νέων μεθόδων διδασκαλίας και των προαιρετικών προγραμμάτων σπουδών

Πυλώνας αρ.3 **Δημιουργική** **Εκπαίδευση Παιδιών** **Ρομά**

Η δημιουργική σκέψη και η εκπαιδευτική διαδικασία είναι εξαιρετικά καθορισμένα τα τελευταία 5 χρόνια, με στόχο την αύξηση του ενδιαφέροντος για τη σχολική εκπαίδευση και τη διαδικασία ανάγνωσης των παιδιών και των εφήβων. Η διαδικασία χρησιμοποιείται συχνά για παιδιά με προβλήματα προσοχής και μετανάστες. Η παρουσίαση των γνώσεων όσον αφορά τη διαδικασία παιχνιδιού και ανταγωνισμού είναι πάντα ισχυρό και αποτελεσματικό εργαλείο

Με άλλα λόγια...

Η πρόσβαση των Ρομά στην εκπαίδευση εξαρτάται άμεσα από το επίπεδο εκπαίδευσης που τους προσφέρεται. Συχνά σημειώνεται ότι το επίπεδο σχολικής εκπαίδευσης που παρέχεται στα παιδιά Ρομά είναι χαμηλότερο από αυτό που παρέχεται στο υπόλοιπο πληθυσμό. Η έλλειψη κινήτρων των εκπαιδευτικών για εργασία με παιδιά από άλλη κουλτούρα, οι προκαταλήψεις για τις οικογένειες Ρομά και η έλλειψη κατάρτισης αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν στο χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης που προσφέρεται στους Ρομά. Μέσω αυτής της προσέγγισης, ο πληθυσμός της πλειοψηφίας διαθέτει εργαλεία και ικανότητες για να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τον πολιτισμό των Ρομά και οι Ρομά διαθέτουν εργαλεία και ικανότητες για να κατανοήσουν τον κυρίαρχο πολιτισμό. Ως αποτέλεσμα, η προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκαταλήψεων και στις δύο πλευρές. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν σημαίνει ότι πρέπει να γίνονται παραχωρήσεις σχετικά με τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Δημιουργικά προγράμματα μάθησης και υλικά για εκπαιδευτικούς;
- Εισαγωγή μαθημάτων και εθνικών διαγωνισμών;
- Πρόσθετα εθνικά κονδύλια για τη Δημιουργική Εκπαίδευση

Πυλώνας αρ.4 **High education** **support for Romani** **children and youth**

Στόχος αυτού του πυλώνα είναι να συμβάλει στην εμφάνιση μιας κρίσιμης μάζας αποφοίτων Ρομά ανώτερης εκπαίδευσης, πεπεισμένοι και υπερήφανοι για την ταυτότητα των Ρομά, με ακαδημαϊκά και κοινωνικά προσόντα, εξοπλισμένοι με δεξιότητες και ικανότητες που τους επιτρέπουν να γίνουν επαγγελματίες στους τομείς τους καθώς και να παραμείνουν σταθερά συνδεδεμένοι με την κοινότητα των Ρομά και να υποστηρίξουν την περαιτέρω ανάπτυξη της και την ένταξή της στην ευρύτερη κοινωνία.

Με άλλα λόγια...

Οι έρευνες δείχνουν ότι σε ορισμένα κράτη μέλη, μόνο ένας περιορισμένος αριθμός παιδιών Ρομά ολοκληρώνει το δημοτικό σχολείο. Τα παιδιά των Ρομά τείνουν να υπερεκπροσωπούνται στην ειδική εκπαίδευση και στα διαχωρισμένα σχολεία. Υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης των δεσμών με τις κοινότητες μέσω πολιτιστικών / σχολικών διαμεσολαβητών, εκκλησιών, θρησκευτικών ενώσεων ή κοινοτήτων και μέσω της ενεργού συμμετοχής των γονέων των Ρομά, στη βελτίωση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, στη μείωση του διαχωρισμού και στην εξασφάλιση της συμμόρφωσης με το καθήκον παρακολούθησης δημοτικού σχολείου.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Επιχορηγήσεις και υποτροφίες για φοιτητές και μαθητές Ρομά και ενημέρωση σχετικά με τα αποτελέσματα και τη χρήση τους;
- Μαθήματα και θέματα που σχετίζονται με τον πολιτισμό των Ρομά;
- Ελεύθερα υλικά που μοιράζονται η διακυβέρνηση και οι τοπικοί φορείς;

Πυλώνας αρ.5

Επαγγελματική εξέλιξη της διδασκαλίας των παιδιών και των νέων

Ο ρόλος των διαμεσολαβητών του σχολείου, των βοηθών και των εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι πολύ σημαντικός για την αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας ολοκλήρωσης. Τα παιδιά Ρομά θα πρέπει να υποστηρίζονται από εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί να συνεργαστούν με την ειδική ομάδα ή τους βοηθούς / διαμεσολαβητές για να συμμετέχουν ενεργά στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία.

Με άλλα λόγια...

Οι δομές των σχολείων και το πρότυπο των εκπαιδευτικών υπηρεσιών αποτελούν σημαντικές πτυχές της αρχής του δικαιώματος πρόσβασης στα σχολεία. Τα περισσότερα παιδιά Ρομά παρακολουθούν σχολεία ή τάξεις όπου βρίσκονται κατά πλειοψηφία. Σε πολλές χώρες, τα σχολεία που παρακολουθούν κυρίως οι Ρομά βρίσκονται στις περιοχές όπου ζουν οι Ρομά και το επίπεδο εκπαίδευσης που παρέχεται είναι χαμηλότερο από ό,τι σε άλλα σχολεία. Στη Βουλγαρία, για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι περισσότεροι Ρομά ζουν μαζί σε γκέτο είχε αποφασιστική επιρροή όσον αφορά τον χωρικό διαχωρισμό.

Τα παιδιά Ρομά συχνά φοιτούν σε "σχολεία αποκατάστασης για παιδιά με νοητικές αναπηρίες". Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα παιδιά Ρομά που φοιτούν σε αυτά τα σχολεία δεν έχουν πραγματικά προβλήματα ψυχικής υγείας.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για εκπαιδευτικούς, που εργάζονται με παιδιά Ρομά;
- Πανεπιστημιακό πτυχίο για δασκάλους που εργάζονται ως πρωτοβάθμιοι εκπαιδευτικοί στη βασική εκπαίδευση με τη γλώσσα των Ρομά και εργάζονται σε αποκεντρωμένα σχολεία ;
- Ανταλλαγή εμπειριών

Πυλώνας αρ.6

Επανεκκίνηση επαγγελματικής εκπαίδευσης

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εξακολουθεί να είναι ανεπαρκώς αναγνωρισμένη ως προτεραιότητα και λύση που προσφέρει δυνατότητες κινητοποίησης και ενίσχυσης της νεολαίας Ρομά και περιπλανώμενων και εξασφάλιση της οικονομικής τους αυτάρκειας. Η επαγγελματική εκπαίδευση μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως ένα είδος "ζώνης διάδοσης" στην αγορά εργασίας για εκείνους που δεν συνέχισαν την μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση και ανέλαβαν οικογενειακές ευθύνες σε νεαρή ηλικία

Με άλλα λόγια...

Η επαγγελματική εκπαίδευση αναφέρεται στην μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση που προετοιμάζει τους νέους να εργαστούν στο εμπόριο, τη βιοτεχνία και τα τεχνικά επαγγέλματα μέσω ειδικών τεχνικών και επαγγελματικών σχολών, κολεγίων και ινστιτούτων, ενώ η επαγγελματική κατάρτιση αναφέρεται στην απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων για συγκεκριμένες θέσεις εργασίας.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Ενημερωτικές συναντήσεις και κόμβοι για την ενημέρωση των Ρομά και των παιδιών σχετικά με τις ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης και την εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας;
- Υποστήριξη πρωτοβουλιών για τη νεολαία για συναντήσεις VET και αυτοπροσδιορισμού;
- Ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών και των νέων σε μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και σε μαθήματα VET σε διάφορα θέματα για παιδιά και νέους Ρομά.
- Άμεση σύνδεση μεταξύ εκπαιδύσεων και εργοδοτών

Πυλώνας αρ.7
Romani
Ambassadors

Η σημασία των συμβούλων των Ρομά, οι λεγόμενοι "πρεσβευτές" όσον αφορά τα πρότυπα ρόλων, αξιολογείται ως το πιθανό εργαλείο για την αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας ενσωμάτωσης των Ρομά. Η παρουσίαση της επιτυχίας και των καλών αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης στην προσωπική ανάπτυξη είναι απαραίτητη.

Με άλλα λόγια...

Η αυτο-κινητοποίηση είναι πολύ σημαντική για την προσωπική ανάπτυξη κάθε παιδιού, αλλά κυρίως για παιδιά από περιθωριοποιημένες ομάδες. Η υποστήριξη των συμβούλων στους ρόλους των ξεχωριστών συμβούλων και των ειδώλων είναι ένας από τους ευκολότερους τρόπους αλλαγής της αντίληψης της νεολαίας για τα οφέλη της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί πρακτικά;

- Δημιουργία του δικτύου προτύπων των Ρομά, όπου ευημερούν οι Ρομά, μοιράζονται την επιτυχία τους;
- Ανταλλαγή ορθών πρακτικών και ιστοριών για την ευαισθητοποίηση της κοινότητας;
- Διαδικασία καθοδήγησης και αυτο-κινητοποίηση

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Αξιοποιώντας την εμπειρία των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που συμμετέχουν στη Δεκαετία των Ρομά, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να ευθυγραμμίσουν τις **εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά** με την στοχοθετημένη προσέγγιση που προαναφέρθηκε και να επεκτείνουν την προγραμματική περίοδο έως το 2020. Τα κράτη μέλη που δεν έχουν θεσπίσει εθνικές στρατηγικές για τους Ρομά, καλούνται όμως να θέσουν παρόμοιους στόχους ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού των Ρομά που ζουν στην επικράτειά τους και λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά σημεία εκκίνησης τους καθώς και τις ιδιαιτερότητες αυτών των πληθυσμών.

Οι εθνικές στρατηγικές των κρατών μελών θα πρέπει να ακολουθήσουν μια στοχοθετημένη προσέγγιση, η οποία, σύμφωνα με τις **κοινές βασικές αρχές για την ένταξη των Ρομά**, θα συμβάλει ενεργά στην κοινωνική ένταξη των Ρομά στην κοινωνία της επικρατούσας κοινωνίας και στην εξάλειψη του διαχωρισμού όπου υπάρχει. Για να διασφαλιστεί η ύπαρξη

τις κοινές βασικές αρχές για την ένταξη των Ρομά

1. Εποικοδομητικές, ρεαλιστικές και αμερόληπτες πολιτικές
2. Ρητή αλλά όχι αποκλειστική στόχευση
3. Διαπολιτισμική προσέγγιση
4. Έχοντας ως στόχο την επικρατούσα τάση
5. Ευαισθητοποίηση για τη διάσταση του θέματος του φύλου

6. Μεταφορά πολιτικών που βασίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία
7. Χρήση των μέσων της ευρωπαϊκής ένωσης
8. Συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών
9. Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών
10. Ενεργό συμμετοχή των Ρομά

αποτελεσματικών πολιτικών στα κράτη μέλη, η Επιτροπή προτείνει να σχεδιαστούν εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά ή, όπου υπάρχουν ήδη, **να προσαρμοστούν για να επιτευχθούν οι στόχοι της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά**, με στοχοθετημένες δράσεις και επαρκή χρηματοδότηση (εθνικές, ΕΕ, άλλες) για να τα παραδώσει. Προτείνει λύσεις για την αντιμετώπιση των σημερινών εμποδίων για την αποτελεσματικότερη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ και θέτει τα θεμέλια ενός ισχυρού μηχανισμού παρακολούθησης για τη

διασφάλιση συγκεκριμένων αποτελεσμάτων για τους Ρομά.

Το εθνικό επίπεδο είναι σημαντικό λόγω του νομοθετικού συστήματος, όπου τα δικαιώματα μειοψηφίας είναι διασφαλισμένα και σε περίπτωση μη σεβασμού της δίωξης που ακολουθείται.

Το επίπεδο της ΕΕ είναι σημαντικό επειδή είναι ευρύτερο πλαίσιο από το εθνικό, με κοινό παρονομαστή για όλα τα κράτη μέλη, είναι η πυξίδα πλοήγησης για την ενσωμάτωση των εθνικών στρατηγικών και της νομοθεσίας. Τέλος, η ΕΕ ιδρύει συγχρηματοδοτούμενα σχέδια για τη βελτίωση της θέσης των Ρομ, της κοινωνικής ένταξης και της ένταξης. Σε επίπεδο ΕΕ υπάρχει μια εθνική πλατφόρμα για τους Ρομά και άλλα όργανα παρακολούθησης Ρομά, τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν το κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο.

Εκτός από την ΕΕ και η εθνική είναι σημαντικό κοινοτικό επίπεδο, όπου ζουν οι Ρομά. Οι Ρομά έχουν μια παροιμία, το χωριό έχει Ρομά όπως είναι το χωριό. Όταν οι γείτονες είναι έτοιμοι για διάλογο, είναι ανεκτικοί στη μειονότητα και στη συνέχεια μπορούν να ζήσουν με τους Ρομά σαν καλούς γείτονες.

Με βάση την απόφαση που δόθηκε κατά την τρίτη σύνοδο κορυφής για τους Ρομά που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 4 Απριλίου 2014, προσκλήθηκαν περίπου 500 εκπρόσωποι των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, εθνικών κυβερνήσεων και κοινοβουλίων, διεθνών οργανισμών, δημάρχων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων των Ρομά) για να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να υλοποιηθούν περαιτέρω τα πλαίσια της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά. Η τοπική ενσωμάτωση των Ρομά τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες της διεύρυνσης αποτέλεσε το επίκεντρο της διάσκεψης κορυφής.

Ο περαιτέρω **συντονισμός των μελών και η ανάπτυξη μέσων επιβολής της εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής στο πεδίο προτάθηκαν μαζί με τα ακόλουθα θέματα:**

- *Making policies inclusive for all Roma at local level;*
- *Making EU funding reach the local and regional authorities to support Roma integration;*
- *Making Roma integration a local reality in enlargement countries;*

Η Επιτροπή είναι επίσης **ΚΡΙΣΙΜΗ** όσον αφορά την πραγματική **εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών ενσωμάτωσης των Ρομά**. Οι συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ των ευρωπαίων, εθνικών και τοπικών φορέων μέσω της δημιουργίας εθνικών πλατφορμών για τους Ρομά θα φέρουν σε επαφή όλους τους ειδικούς στους Ρομά και θα στηρίξουν τη συνεργασία τους. Η ΕΚ είχε θεσπίσει **28 εθνικά σημεία επαφής** για την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά, αποτελούμενα κυρίως από δημόσιους φορείς (υπουργεία και κυβερνητικά γραφεία). Η **ΛΥΣΗ** για αποτελεσματικό συντονισμό των προσπαθειών όλων των εθνικών στρατηγικών και πρωτοβουλιών για την ένταξη των Ρομά θα δημιουργήσει ένα **ευρωπαϊκό μη κυβερνητικό δίκτυο υποστήριξης για τους Ρομά, τους Αθιγγανούς και τους Περιπλανώμενους** που θα ανταλλάσσει εμπειρίες και θα συνεργάζεται για τους τεράστιους στόχους ολοκλήρωσης στους τομείς της εκπαίδευσης, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση των Ρομά.

Σήμερα, οι εταίροι του προγράμματος «Καταπολέμηση των διακρίσεων και του αντι-αθιγγανισμού στην εκπαίδευση και την απασχόληση στην ΕΕ» (PAL) δημιούργησαν ένα ευρωπαϊκό δίκτυο (δίκτυο PAL) το οποίο θα παρέχει δραστηριότητες για την ενίσχυση των προτεραιοτήτων και πολιτικών κατάρτισης και κατάρτισης με βάση τα καλύτερα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία και καθοδηγεί την οικονομικά αποδοτική χρήση εργαλείων, παρεμβάσεων και συστημάτων, προκειμένου να διασφαλίζεται και να παρακολουθείται η πρόοδος προς την κατεύθυνση των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων. Το δίκτυο αριθμεί σήμερα 74 μέλη από 23 ευρωπαϊκές χώρες και θα συσταθεί επισήμως κατά τη διάρκεια του 2018 στο Βέλγιο.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΑΤΖΕΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στην περίπτωση της ένταξης των Ρομά στην εκπαίδευση, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα επιχειρήματα υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της οικονομικής αποτελεσματικότητας θα είναι στενά συνδεδεμένα. Η χρήση μόνο του επιχειρήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί στην πραγματικότητα να είναι πολύ αντιπαραγωγική, ειδικά αν δημιουργεί την αντίληψη ότι οι Ρομά πρέπει να έχουν ειδικά δικαιώματα ή ειδική ερμηνεία των δικαιωμάτων τους, ενώ ταυτόχρονα συχνά αντιλαμβάνονται ότι δεν αποδέχονται όλες τις υποχρεώσεις τους ως πολίτες. Από την άλλη πλευρά, τα οικονομικά επιχειρήματα από μόνα τους δεν είναι αρκετά ισχυρά για να καταπολεμήσουν τις παγιωμένες διακρίσεις. Ο οικονομικός συλλογισμός μπορεί να είναι πολύ πειστικός για τους τεχνοκράτες, αλλά αυτό συχνά δεν συμβαίνει για τους πολιτικούς ή το ευρύ κοινό.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ορισμένες εκτιμήσεις δείχνουν ότι το κόστος της εξασφάλισης επαρκούς πρόσβασης των Ρομά σε βασικές υπηρεσίες αντισταθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από το υψηλό κόστος των χαμηλότερων αποτελεσμάτων ζωής που απορρέουν από τον συστηματικό αποκλεισμό των Ρομά. Όσον αφορά την ατζέντα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα Ηνωμένα Έθνη, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν υιοθετήσει ορισμένα κείμενα που περιγράφουν τα δικαιώματα των μειονοτήτων και τις ίσες ευκαιρίες. Ορισμένα από τα ψηφίσματα αυτά αφορούν άμεσα την εκπαίδευση.

ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η συμμετοχή των δικαιούχων είναι πάντοτε σημαντική και η βιβλιογραφία για την ανάπτυξη έχει τονίσει τη θετική επίδραση της συμμετοχής: Όταν οι καλά σχεδιασμένες και εφαρμοζόμενες συμμετοχικές προσεγγίσεις αυξάνουν τη δέσμευση των συμμετεχόντων σε ένα έργο, αυξάνουν τη βιωσιμότητα μειώνοντας τον κίνδυνο των συγκρούσεων δημιουργώντας ένα φόρουμ συζητήσουν θέματα και προβλήματα. Η μεγαλύτερη συμμετοχή βελτιώνει επίσης την αποτελεσματικότητα των δράσεων που υλοποιούνται μέσω του έργου, αυξάνοντας την εμπιστοσύνη και δημιουργώντας διαύλους επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων. Οι ελλείψεις της συμμετοχής είναι επίσης γνωστές: απαιτεί χρόνο, μπορεί να χρειαστεί περισσότερους πόρους βραχυπρόθεσμα με οφέλη που γίνονται μόνο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα και απαιτεί προσαρμοσμένους θεσμούς, ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό και καλά σχεδιασμένες μεθόδους. Οι κακοσχεδιασμένοι μηχανισμοί συμμετοχής μπορούν στην πραγματικότητα να επιφέρουν χειρότερη έκβαση από ό,τι η καθόλου συμμετοχή.

© Cypress Collectibles

Το REF τονίζει την ορθή διακυβέρνηση στα εκπαιδευτικά συστήματα και η ορθή διακυβέρνηση απαιτεί οι πολιτικές και τα προγράμματα να συμμορφώνονται με τη νομοθεσία μιας χώρας, η οποία με τη σειρά της θα πρέπει να συμμορφώνεται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Ένα από τα θέματα εδώ είναι ότι, όταν μία χώρα ενταχθεί στην ΕΕ, ένα από τα βασικά κίνητρα για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και τους υπαλλήλους να αναλάβουν δράση για τα ανθρώπινα δικαιώματα χάνει τη δύναμή του, καθώς η ΕΕ έχει σχετικά μικρή επιρροή στον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν μειονότητες, ιδίως στην εκπαίδευση, καθώς η εκπαίδευση παραμένει πρωτίστως ευθύνη των μεμονωμένων κρατών μελών στο πλαίσιο της ΕΕ.

Στην περίπτωση της εκπαίδευσης των Ρομά, η συμμετοχή είναι απαραίτητη για πολλούς λόγους. Ένας λόγος είναι η ανάγκη ενίσχυσης των κοινοτήτων των Ρομά. Μέχρι πρόσφατα, οι Ρομά σπανίως αντιπροσώπευαν μια ισχυρή και καλά οργανωμένη πολιτική δύναμη σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και επομένως, με λίγες εξαιρέσεις, η συμμετοχή τους σε νομοθετικά και εκλεγμένα όργανα είναι αδύναμη, επομένως έχουν μειωμένη ικανότητα να επηρεάζουν όχι μόνο αλλά και ειδικά προγράμματα. Εκτός αν γίνουν μια δύναμη που μετράει στο παιχνίδι της δημοκρατικής εξουσίας, τα επιτεύγματα των Ρομά στον επηρεασμό των οικονομικών μεταρρυθμίσεων θα είναι πολύ περιορισμένα. Η παροχή φωνής και ορατότητας στην ελίτ της μειονότητας είναι επομένως απαραίτητη, τόσο επειδή η ελίτ αυτή εξακολουθεί να είναι μικρή και χρειάζεται ακρόαση και επειδή η επιτυχημένη συμμετοχή μπορεί να τονώσει το ενδιαφέρον των Ρομά για να συμμετάσχουν στη δημόσια ζωή. Αυτό ισχύει σε περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Τα οφέλη της συμμετοχής στη συλλογική δέσμευση της κοινωνίας δεν είναι προφανή στους ανθρώπους που έχουν υποστεί διακρίσεις για τόσο πολύ καιρό. **Η συμμετοχή δημιουργεί δεσμεύσεις καθώς και κίνητρα.** Οι προσπάθειες για ανοιχτό χώρο για συμμετοχή, αν είναι καλά διαχειριζόμενες, μπορούν να δημιουργήσουν την εμπιστοσύνη που απαιτείται για επιτυχημένα προγράμματα.

Ένας δεύτερος λόγος για τον οποίο η συμμετοχή είναι σημαντική είναι ότι οι γονείς των Ρομά τείνουν να συμμετέχουν λιγότερο από τους άλλους γονείς στη σχολική διαχείριση και την αλληλεπίδραση με το προσωπικό του σχολείου. Αυτό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, όπως το χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης των Ρομά, η αντίληψή τους ότι δεν θα ακουστούν ή το γεγονός ότι οι μηχανισμοί αντιμετώπισης που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της φτώχειας δεν τους παρέχουν το χρόνο και τους απαραίτητους πόρους για να συμμετάσχουν αποτελεσματικά. Η εμπειρία από τα προγράμματα εκπαίδευσης των Ρομά δείχνει ότι η χαμηλή συμμετοχή των γονέων μπορεί να αλλάξει πολύ γρήγορα και ότι δεν είναι τόσο μεγάλο πρόβλημα όσο θα διατήρησαν ορισμένοι. Εάν οι γονείς ακούγονται στο επίπεδο του σχολείου και λαμβάνουν την ελάχιστη υποστήριξη και εξήγηση που απαιτούνται μέσω προγραμμάτων προβολής όπως οι διαμεσολαβητές, οι στάσεις τους αλλάζουν ταχύτατα. Τα προγράμματα δείχνουν επίσης ότι όταν υπάρχει συμμετοχή των γονέων, έχουμε άμεσο και γρήγορο αντίκτυπο στην επιτυχία των παιδιών Ρομά στο σχολείο.

Ένας τρίτος λόγος για τον οποίο η συμμετοχή των οργανώσεων των Ρομά και του προσωπικού των Ρομά είναι σημαντική είναι ότι τα στερεότυπα και από τις δύο πλευρές συχνά έχουν διαβρώσει την εμπιστοσύνη μεταξύ των κοινοτήτων Ρομά και των μη Ρομά. Οι κοινότητες των Ρομά συνήθως ανταποκρίνονται πολύ καλύτερα στις οργανώσεις των Ρομά και στο προσωπικό των Ρομά. Οι οργανώσεις αυτές μπορούν να είναι εξαιρετικοί μεσάζοντες μεταξύ των οργανώσεων μη Ρομά και της κοινότητας των Ρομά. Το προσωπικό και οι οργανισμοί των Ρομά είναι συχνά επίσης εξαιρετικά πρότυπα, τα οποία μπορούν να δείξουν σχετικά κλειστές κοινότητες ότι η ένταξη δεν σημαίνει απαραίτητα την απώλεια της ταυτότητάς του και την έκθεσή του σε διακρίσεις.

Για να ενισχυθούν αυτές οι κατευθυντήριες αρχές, είναι σημαντικό να εμπλέκεται η τοπική κοινότητα στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των παρεμβάσεων. Τα μέλη της τοπικής κοινότητας γνωρίζουν τι χρειάζεται, γιατί χρειάζεται, ποια είναι τα εμπόδια, τι μπορεί να γίνει, τι είναι προσιτό στους χρήστες και τι μπορεί να διατηρηθεί.

Η συμμετοχή αυξάνει την κοινοτική ιδιοκτησία και την ικανότητα των κατοίκων να διατηρούν και να λειτουργούν μια παρέμβαση, αυξάνοντας έτσι τις πιθανότητες να διατηρηθούν με την πάροδο του χρόνου.

Ένας τέτοιος ενεργός ρόλος για τις μειονεκτούσες κοινότητες των Ρομά συμβάλλει επίσης στην κοινωνική τους ένταξη. Ταυτόχρονα, η συμμετοχή μη-Ρομά κοινοτήτων είναι επίσης σημαντική για να κερδηθεί η υποστήριξή τους στην παρέμβαση,

να αποφευχθεί ο στιγματισμός των Ρομά και να προωθηθεί η αλληλεπίδραση και η συνεργασία μεταξύ Ρομά και μη Ρομά βάσει αμοιβαίων συμφερόντων.

Για το σκοπό αυτό, είναι χρήσιμο να συνεργαστούμε με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που έχουν δημιουργήσει σχέσεις εμπιστοσύνης με τις μειονεκτούσες κοινότητες των Ρομά. Οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προσέγγιση και την εμπλοκή αυτών των κοινοτήτων, καθώς η υποκείμενη δυσπιστία προς τις αρχές συχνά εμποδίζει τους μειονεκτούντες Ρομά να συμμετέχουν ενεργά σε επίσημα έργα. Ομοίως, οι μεσολαβητές των Ρομά και οι κοινοτικοί κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να διευκολύνουν τον προσδιορισμό, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων σε κοινοτικό επίπεδο. Μπορούν να συμβάλουν στην εξάλειψη του χάσματος επικοινωνίας μεταξύ των τοπικών αρχών και των Ρομά, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της μορφής των παρεμβάσεων και στην αύξηση της πρόσληψής τους από τους επιδιωκόμενους χρήστες.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΑΥΤΟΥ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Η συνεργασία είναι απαραίτητη για να προωθηθεί η ατζέντα της μείωσης του χάσματος εκπαίδευσης μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά και για να επιτευχθεί η απαραίτητη μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών συστημάτων. Η ταχεία ανάπτυξη της αποκέντρωσης σημαίνει ότι οι κεντρικές κυβερνήσεις από μόνα τους συχνά έχουν περιορισμένη ικανότητα να διασφαλίσουν την καλή εφαρμογή των εθνικών πολιτικών. Απαιτούνται λοιπόν τοπικοί συνεργάτες, αλλά οι συνεργασίες σχέσεις απαιτούν ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες καταρχήν απαιτούν καλύτερη κατανόηση του **αντικτύπου των πολιτικών και τεκμηριώνουν τι λειτουργεί και τι δεν λειτουργεί και είναι υψίστης σημασίας.**

Πολλά έχουν γραφτεί για την εκπαίδευση των Ρομά στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ελάχιστες γνώσεις για το τι λειτουργεί και τι δεν λειτουργεί - και για τον αντίκτυπο των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων. **Είναι σαφές ότι οι χώρες όπως η Ουγγαρία, η οποία ανέλαβε ισχυρή δέσμευση για την ενσωμάτωση των μειονοτήτων στο εκπαιδευτικό τους σύστημα και μεταφράζουν αυτή τη δέσμευση σε συγκεκριμένες πολιτικές και κονδύλια του προϋπολογισμού, είναι πιο επιτυχημένες.** Παρόλο που εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα σοβαρά ζητήματα στην Ουγγαρία, ο πληθυσμός των Ρομά της χώρας έχει πολύ καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα από τους πληθυσμούς Ρομά στη Σλοβακία, τη Βουλγαρία ή τη Ρουμανία. Η πρόοδος αυτή είναι σημαντική επειδή βοηθά στην καταπολέμηση των αρνητικών στερεοτύπων για τους Ρομά και την εκπαίδευση που εξακολουθούν να επηρεάζουν έντονα τη στάση του ευρύτερου κοινού, των κυβερνήσεων και ακόμη και των αναπτυξιακών φορέων και των χορηγών. Μεταξύ αυτών των στερεοτύπων, τα συνηθέστερα είναι ότι οι γονείς των Ρομά δεν ενδιαφέρονται για την εκπαίδευση, ότι οι Ρομά διατηρούν παλιές παραδόσεις, όπως πολύ πρώιμο γάμο, οι οποίες δεν είναι συμβατές με τον σύγχρονο τρόπο σκέψης, ότι οι Ρομά δεν μπορούν να ενταχθούν με άλλα παιδιά και χρειάζονται ειδικές την εκπαίδευση ή τη χωριστή εκπαίδευση και ότι τα προγράμματα που στοχεύουν σε καλύτερα αποτελέσματα εκπαίδευσης για τους Ρομά δεν λειτουργούν καλά, είναι δαπανηρά και μη βιώσιμα και δεν έχουν αντίκτυπο στην αγορά εργασίας. Η εμπειρία της Ουγγαρίας εκθέτει αυτά τα στερεότυπα για αυτό που πραγματικά είναι.

Γνωρίζουμε ήδη καλά ότι ορισμένες πολιτικές έχουν μακροχρόνιες θετικές επιπτώσεις και η κατανόηση του γιατί και του πώς μπορεί να συμβεί αυτό μπορεί να δώσει σαφείς οδηγίες για το τι πρέπει να γίνει. Η επιτυχία ορισμένων πολιτικών έχει τεκμηριωθεί μέσω του έργου του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκπαίδευση⁴⁾, του OSI, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του UNDP και ενός αριθμού

⁴⁾In particular, the ongoing project: "Education for Roma /Gypsy children in Europe."[country?]

πανεπιστημίων που εμπλέκονται σε αυτόν τον τομέα. Τα οφέλη από τις καλές πολιτικές επιβεβαιώνονται επίσης από την πρώτη ανατροφοδότηση από τα έργα που χρηματοδοτούνται από το REF. Αυτά περιλαμβάνουν τη γνώση ότι:

- **Η απομακρυσμένη εκπαίδευση** είναι καλύτερη από τον διαχωρισμό όταν πρόκειται για τη βελτίωση των επιδόσεων των παιδιών Ρομά στο σχολείο και ότι ορισμένα μοντέλα λειτουργούν.
- **Οι υποτροφίες** είναι πολύ σημαντικές για τη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Γνωρίζουμε ότι αυτές οι υποτροφίες έχουν ισχυρό αντίκτυπο στην συμμετοχή του σχολείου από τους Ρομά, αλλά είναι πιο αποτελεσματική αν καθοδήγηση περιλαμβάνεται και αν συμβουλευτικές υπηρεσίες είναι διαθέσιμες.
- **Η εγγραφή σε ένα έτος προ-εκπαίδευσης** είναι ίσως η πιο αποτελεσματική επένδυση για να βοηθηθούν τα παιδιά να πετύχουν στο δημοτικό σχολείο και ακόμη και πέραν αυτής, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- **Η αναγνώριση των αξιών του πολιτισμού και της γηγενούς γλώσσας** δημιουργούν ένα περιβάλλον που ευνοεί την ολοκλήρωση.
- **Η συμμετοχή των γονέων και η συμμετοχή της κοινότητας** είναι καθοριστικής σημασίας για την αύξηση των ποσοστών εγγραφής και για τη βελτίωση της απόδοσης των παιδιών.
- **Η τοποθέτηση Ρομά σε ειδικά σχολεία ή σε τάξεις** για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες αποτελεί καταστροφή και πρέπει να καταργηθεί χωρίς καθυστέρηση.
- Στην Κεντρική Ευρώπη, οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν θετική στάση απέναντι στην ιδέα της **δημόσιας χρηματοδότησης για την εκπαίδευση των Ρομά⁵⁾**. [Αυτό προέρχεται από μια δημοσκόπηση της OSI με τίτλο «Αλλαγή των γενικότερων στάσεων έναντι της ένταξης των Ρομά».
- **Οι χώρες που διαθέτουν ολοκληρωμένες πολιτικές με καλά συστήματα παροχής κινήτρων επιτυγχάνουν καλύτερα** από εκείνες που αποφεύγουν το ζήτημα.
- Πρέπει να βρεθούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με: τον καλύτερο τρόπο οργάνωσης του έργου των διαμεσολαβητών των Ρομά στην εκπαίδευση. πώς να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν αυτό που μαθαίνουν από ειδική εκπαίδευση στην πολυπολιτισμική εκπαίδευση και πώς να δημιουργηθεί ένα σύστημα παροχής κινήτρων για την απομάκρυνση των σχολείων σε αποκεντρωμένα περιβάλλοντα.
- Το **πιο σημαντικό είναι να κατανοήσουμε** και να κάνουμε περισσότερα για να αυξήσουμε αυτό που γνωρίζουμε σε προγράμματα που έχουν εθνικό και περιφερειακό αντίκτυπο.

Ακόμη και όταν κάποιες επιτυχίες είναι σαφείς, οι κυβερνήσεις πρέπει να είναι πεπεισμένες για την αποτελεσματικότητα των καλών πολιτικών και πρέπει να καταστρατηγηθεί η αντίθεση συγκεκριμένων ομάδων συμφερόντων. Η απόδειξη της εγκυρότητας και της αποτελεσματικότητας ως προς το κόστος ορισμένων πολιτικών και προγραμμάτων απαιτεί μελέτες και αναλύσεις, καθώς και συστήματα παρακολούθησης εντός της χώρας. Τα προβλήματα με την απόκτηση σχετικών στατιστικών στοιχείων θα αποτελέσουν ένα θέμα για κάθε μηχανισμό παρακολούθησης. Για πολύ καλούς λόγους, οι Ρομά συχνά παραβιάζουν τον αυτοπροσδιορισμό στις έρευνες και τις απογραφές και αυτό συνήθως οδηγεί σε μια κρίσιμη υποτίμηση του αριθμού των Ρομά. Επίσης, επειδή πολλοί Ρομά εμπλέκονται σε άτυπες οικονομικές δραστηριότητες, τείνουν να κρύβουν, όπως και όλοι οι άλλοι που εμπλέκονται στον άτυπο τομέα, πολλές από τις πηγές εισοδήματός τους και τις δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται. Επιπλέον, λόγω μιας στρατηγικής αποφυγής της διοίκησης που είναι κοινή σε όλους τους πολύ φτωχούς, οι φτωχότερες κοινότητες των Ρομά ορισμένων χωρών τείνουν να μην καταγράφουν παιδιά κατά τη γέννηση και δεν επιτρέπεται να καταχωρούν γάμους και άλλα οικογενειακά γεγονότα. Αυτές οι συμπεριφορές δημιουργούν δυσκολίες μέτρησης και παρεμποδίζουν τη διαμόρφωση πολιτικής, αλλά μπορούν να ξεπεραστούν. Οι πληροφορίες για τους Ρομά βελτιώνονται σε ολόκληρη την Ευρώπη.

⁵⁾ Αυτό προκύπτει από τη δημοσκόπηση της OSI "αλλάζοντας τις γενικές στάσεις απέναντι στην ένταξη των Ρομά", μη-δημοσιευμένη εργασία συζήτησης, 2006, Βουδαπέστη

Συστάσεις

Πρόσβαση στην εκπαίδευση

- Ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με τη σπουδαιότητα της εκπαίδευσης και των επαγγελματικών προσόντων προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο τα παιδιά Ρομά να ακολουθήσουν την οικογενειακή εκπαιδευτική παράδοση όπου οι γονείς είναι αναλφάβητοι ή έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.
- Συνεχής υποστήριξη και διαμεσολάβηση μεταξύ οικογένειας και σχολείου.
- Αντιμετώπιση της ευπάθειας των γυναικών Ρομά και ιδίως εκείνων με πολλά παιδιά μέσω της υποστήριξης πρόσβασης στις υπηρεσίες εκπαίδευσης / φροντίδας (νηπιαγωγείο, προγράμματα μετά το σχολείο) ·
- Αντιμετώπιση του αναλφαριθμητισμού μεταξύ των Ρομά με τη διευκόλυνση της πρόσβασης των Ρομά στην εκπαίδευση για την επίτευξη τουλάχιστον της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τη συνέχιση της εφαρμογής προγραμμάτων για την ενθάρρυνση της συμμετοχής του πληθυσμού των Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα (δημιουργία κινήτρων για τη συμμετοχή των ενηλίκων στο σχολείο μετά το σχολείο / Προγράμματα τύπου δεύτερης ευκαιρίας).
- Συνέχιση της πρόληψης της εγκατάλειψης του σχολείου στα παιδιά Ρομά.

Συμπεράσματα

Η ένταξη των Ρομά στα εκπαιδευτικά συστήματα είναι δυνατή και, κατά τα τελευταία χρόνια, έχει σημειωθεί κάποια αξιοσημείωτη πρόοδος. Πράγματι, οι αλλαγές άρχισαν να αντικατοπτρίζονται στις λίγες διαθέσιμες στατιστικές. Έχουν εμφανιστεί νέες ελίτ, που δεσμεύονται να εργάζονται για τις κοινότητές τους ως διευκολυντές, δάσκαλοι, διευθυντές σχολείου ή σε τοπικές ΜΚΟ. Η διατήρηση αυτής της θετικής τάσης απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες: Είναι σημαντικό τα εκπαιδευτικά συστήματα να είναι πιο ανοιχτά σε πολυπολιτισμικές προσεγγίσεις και οι άνθρωποι να αποδέχονται ότι είναι πολίτες της ίδιας χώρας δεν σημαίνει ότι είναι ακριβώς το ίδιο, έχουν τις ίδιες πολιτιστικές αναφορές ή έχουν το ίδιο οικονομικό ιστορικό. Είναι επίσης σημαντικό, οι παιδαγωγοί να επικεντρώνονται περισσότερο σε κάθε παιδί και στις αλληλεπιδράσεις με άλλους στην τάξη και το προσωπικό του σχολείου να αλληλεπιδρά ουσιαστικά με τους γονείς και την κοινότητα έξω από την τάξη.

Η βασική φιλοσοφία μιας πανευρωπαϊκής προσπάθειας για την ενσωμάτωση των σχολικών συστημάτων στους Ρομά θα πρέπει να είναι ότι θα ωφελήσει όλα τα παιδιά και την κοινωνία στο σύνολό της. Αυτό που χρειάζεται είναι μια προσέγγιση με βάση το επίκεντρο της κοινότητας, όπου όλα τα παιδιά, ακόμη και με τις διαφορές τους, μπορούν να βελτιωθούν ως μέρος μιας ευρύτερης κοινωνίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν οι κυβερνήσεις εργάζονται για την αλλαγή των θεσμών τους και εάν οι Ρομά γίνουν πλήρως συμμετέχοντες στο σύστημα.